

VILNIAUS UNIVERSITETO DOKTORANTŪROS STUDIJŲ DALYKO SANDAS

Mokslo sritis/ys, kryptis/ys (kodai)	Medicinos ir sveikatos mokslai (M 000): Visuomenės sveikata (M 004)			
Fakultetas, Institutas, Katedra /Klinika	Medicinos fakultetas. Sveikatos mokslų institutas, Visuomenės sveikatos katedra			
Dalyko pavadinimas (ECTS kreditai, val.)	Sveikatos ekonomika ir teisė 5 kreditai (135 val.)			
Dalyko studijų būdas	Paskaitos	Seminarai	Konsultacijos	Individualus darbas
ECTS kreditai	-	-	2	3
Dalyko vertinimo būdas (vertinama 10 balų sistemoje)	Egzaminas žodžiu, 5 klausimai			
DALYKO KURSO TIKSLAS				
<p>Sugebėti analizuoti Lietuvos sveikatos sektoriaus raidą teisės ir ekonomikos požiūriu, didžiausią dėmesį kreipiant į pagrindų ekonominių vertinimų argumentus, sveikatos ekonomikos koncepcijų ir metodų taikymą, pagrindinius sveikatos sistemų finansavimo aspektus, ir aiškinti bei taikyti sveikatos teisės nuostatas, identifikuoti sveikatos teisės problemas ir suvokti jų esmę.</p>				
PAGRINDINĖS DALYKO TEMOS				
<p>Sveikatos socialinis ir ekonominis kontekstas. Ekonominės ir demografinės prognozės.</p> <p>Sveikatos ekonomikos pagrindai. Bendrieji ekonomikos dėsniai sveikatos sektoriuje. Tradicinė ir elgsenos ekonomikos taikymas sveikatos priežiūroje. Ekonominė sveikatos priežiūros reikšmė. Valstybės ir rinkos vaidmuo sveikatos sektoriuje. Sveikatos priežiūros paslaugos, kaip ypatinga prekė. Sveikatos priežiūros ištekliai, struktūra, paslaugų teikimas: prioritetų nustatymas, išteklių paskirstymas, paklausos ir pasiūlos reguliavimas. Paslaugų prieinamumo, teikimo veiksmingumo ir ekonominio efektyvumo matavimas.</p> <p>Sveikatos sistemos finansavimo principai ir metodai. Finansavimo strategijų įgyvendinimas siekiant finansinės apsaugos, netolygumų mažinimo, teikiamų paslaugų efektyvumo ir kokybės skatinimo, administravimo skaidrumo ir atsakomybės. Sveikatos priežiūros finansavimo modeliai. Finansavimo teisingumas. Pagrindiniai sveikatos priežiūros finansavimo tikslai ir funkcijos: pajamų formavimo šaltinių ir būdų privalumai ir trūkumai, išdo formavimo svarba, finansinių išteklių paskirstymas, paslaugų pirkimų principai ir rinkos struktūra, skirtingų tiekėjų finansavimo metodų privalumai ir trūkumai bei paskatos, finansinis tvarumas. Pagrindinių sveikatos sistemų palyginimų būdai, kriterijai ir rezultatai.</p> <p>Socialinio ir sveikatos draudimo finansavimo šaltiniai ir išlaidos. Sveikatos priežiūros išlaidų lyginamoji analizė. Sveikatos priežiūros paslaugų ir farmacinių produktų kainodara ir kompensavimas.</p> <p>Techninio ir paskirstymo efektyvumo sampratos. Įvairių sveikatinimo priemonių ekonominio efektyvumo nustatymas. Ekonominių vertinimų tipų ir metodų palyginimas. Ekonominių vertinimų kokybės užtikrinimas. Sveikatos technologijų vertinimo esmė. Visuomenės sveikatos programų ekonominis vertinimas.</p>				

Bendrosios žinios apie teisę. Viešoji, privačioji teisė. Materialinė ir procesinė teisė. Teisėkūra. Teisės normų aktai, jų rūšys ir hierarchija. Teisės aktų galiojimo laiko, asmenų ir teritorijos atžvilgiu. Teisės norminių aktų sisteminimas ir teisės sistema. Teisiniai santykiai, jų struktūra. Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymas.

Sveikatos teisės samprata. Teisė į sveikatos priežiūrą, šią teisę įtvirtinantys tarptautiniai ir nacionaliniai dokumentai. Sveikatos teisės teoriniai pagrindai. Sveikatos teisės konstituciniai principai. Lietuvos Respublikos Konstitucija. Sveikatos teisės šaltiniai. ES sveikatos sistemų bendros vertybės ir principai. Sveikatos teisės klasifikacija: visuomenės sveikatos teisė ir asmens sveikatos priežiūros teisė (medicinos teisė). Sveikatos apsaugos sistemos Lietuvoje teisinis reglamentavimas. Pagrindinis sveikatos teisės aktas – Lietuvos Respublikos sveikatos sistemos įstatymas.

Visuomenės sveikatos teisė. Bendroji ir specialioji visuomenės sveikatos teisė. Lietuvos Respublikos visuomenės sveikatos priežiūros įstatymas. Sveikatinimo veiklos įstatyminiai pagrindai. Bendroji visuomenės sveikatos teisė: visuomenės sveikatos priežiūros samprata, principai, savivaldybės ir valstybės vykdoma visuomenės sveikatos priežiūra. Visuomenės sveikatos stebėsenos teisinis reglamentavimas. Specialioji visuomenės sveikatos teisė: specialūs įvairių situacijų saugos ir kontrolės įstatymai (radiacinės saugos, nuodingų medžiagų, maisto, tabako, alkoholio kontrolės ir kt.). Ligų profilaktika ir kontrolė.

Asmens sveikatos priežiūros teisė, vadybos teisiniai pagrindai. Sveikatos priežiūrą veiklą reglamentuojantys teisės aktai. Sveikatos draudimo įstatyminiai pagrindai. Lietuvos Respublikos sveikatos draudimo įstatymas. Asmens sveikatos priežiūros įstaigų veiklą reglamentuojantys teisės aktai. Lietuvos Respublikos sveikatos priežiūros įstaigų įstatymas. Biudžetinės ir viešosios sveikatos priežiūros įstaigos. Valstybinės ir privačios įstaigos. Akreditavimo, licencijavimo esmė. Paslaugų teikimo teisinis reglamentavimas. Sveikatos priežiūros paslaugų kainodara. Medicininių paslaugų kokybės kontrolė. Sveikatos priežiūros įstaigų veiklos vertinimo rodiklių teisinis reglamentavimas.

Medicinos teisė. Gydytojo profesijos teisinis reglamentavimas. Lietuvos Respublikos medicinos praktikos įstatymas. Profesionalaus gydytojo elgesio/veiksmų standartas. Lietuvos medicinos normos. Licenzijavimas. Tęstinis profesinis kvalifikacijos kėlimas. Sveikatos priežiūros specialistų atsakomybė už netinkamą asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimą. Administracinė, baudžiamoji ir civilinė atsakomybė. Žalos pacientų sveikatai atlyginimo be kaltės modelio teisinis reglamentavimas. Nusikaltimai ir baudžiamieji nusižengimai valstybės tarnybai ir viešiesiems interesams: kyšininkavimas ir valstybės tarnautojo pareigų neatlikimas. Lietuvos Respublikos korupcijos prevencijos įstatymas. „Gynybinės medicinos“ samprata. Sveikatos priežiūros darbuotojų darbo santykių ypatumai. Lietuvos Respublikos darbo kodeksas. Sveikatos priežiūros darbuotojų profesinių sąjungų veiklos reglamentavimas. Mokslinės draugijos.

Gydytojo – paciento santykių teisinis reguliavimas. Paciento ir gydytojo autonomija. Pacientų teisės. Paciento teisių reglamentavimas tarptautiniuose dokumentuose ir nacionaliniuose teisės aktuose. LAT praktika asmens sveikatos priežiūros paslaugų teikimo bylose. Lietuvos Respublikos pacientų teisių ir žalos sveikatai atlyginimo įstatymas. Neveiksnių, ribotai veikusių ir pažeidžiamoms grupėms priskiriamų pacientų teisių apsauga. Paciento atstovavimas. Nepilnamečio paciento teisinė padėtis. Psichikos ligonių teisinio statuso ypatumai. Priverstinis hospitalizavimas.

Specifinių medicinos sričių teisinis reguliavimas. Bioetika ir teisė. Reprodukcijos teisinės problemos: nėštumo nutraukimas, pagalbinis apvaisinimas, embriono teisinis statusas, tėvystės klausimai. Žmogaus gyvybės iki gimimo teisinio statuso problemos. Reprodukcinės technologijos: medicininė genetika, genetinės informacijos saugojimas ir naudojimas. Žmogaus klonavimas, embrioninių kamieninių ląstelių panaudojimo etinės problemos ir teisinis reglamentavimas. Transformacinės medicinos samprata. Donorystę ir transplantologiją reglamentuojantys teisės aktai. Etiniai principai inter vivos donorystės atveju. Lyties keitimo samprata. Lyties disforijos sindromas. Lietuvos Respublikos teisės aktai ir Europos žmogaus teisių teismo jurisprudencija. Eutanazijos teisiniai aspektai. Biomedicininų tyrimų teisiniai aspektai. Helsinkio deklaracija.

SVARBIAUSIA REKOMENDUOJAMA LITERATŪRA

1. Bhattacharya, J., Hyde, T., Tu, P. (2014) Health economics. Palgrave MacMillan.
2. <https://www.pdfdrive.com/the-oxford-handbook-of-health-economics-e162889553.html>
3. Philips, C. J. (2008) Health economics: An Introduction for Health professionals.
4. http://irhea.ir/files/site1/health_economics___an_introduction_for_health_professionals.pdf
5. Thompson, S., Foubister, T., Mossialos, E. (2009). Financing health care in the European Union. Challenges and policy responses. World Health Organization, European Observatory on Health Systems and Policies. <https://apps.who.int/iris/handle/10665/326415>
6. Papanicolas, I., Smith, P. (ed.) (2013). Health system performance comparison. Introduction. https://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0009/244836/Health-System-Performance-Comparison.pdf
7. Merkur, S., Sassi, F., McDaid, D. (2013). Promoting Health, Preventing Disease: is there an Economic Case? World Health organisation. https://www.euro.who.int/_data/assets/pdf_file/0004/235966/e96956.pdf
8. Global expenditure on health: public spending on the rise? Geneva: World Health Organization; 2021. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO.
9. OECD: Health at a Glance (2018, 2019, 2020) <https://www.oecd.org/health/health-systems/>
10. Health economics information resources: A self-study course. <https://www.nlm.nih.gov/nichsr/edu/healthecon/index.html>

KONSULTUOJANTYS DĖSTYTOJAI

1. Dalyką koordinuojantis dėstytojas: Liubovė Murauskienė (prof. dr.).
2. Daiva, Brogienė (lekt. dr).

PATVIRTINTA:

Vilniaus universiteto Medicinos ir sveikatos mokslų Doktorantūros mokyklos Tarybos posėdyje: 2022 m. rugsėjo 29 d.

Tarybos pirmininkė: prof. Janina Tutkuvienė